

kúsané porazili Kartágiňany, kterým se však přesto podařilo vyhladověním dobýt Akragás, jež Sikelióti vyklidili.

404 př. n. l. / 3 / Následujícího roku se slavila olympiáda, při níž Thessalan Krokinás zvítězil v běhu. Endios byl eforem ve Spartě, Pýthodóros archontem v Athénách, jenže Athéňané ho neuvádějí, poněvadž byl zvolen za oligarchické vlády, a označují příslušný rok za bezvládí. K této oligarchické vládě došlo takto: Lid se rozhodl pro volbu třiceti mužů, aby sepsali otcovské zákony, jimiž se bude řídit veřejný život. Zvoleni byli tyto mužové: Polycharés, Kritiás, Mélobios, Hippolochos, Eukleidés, Hierón, Mnésilochos, Chremón, Théramenés, Aresiás, Dioklés, Faidriás, Chaireleós, Anaitios, Peisón, Sofoklés, Eratosthenés, Chariklés, Onomaklés, Theognis, Aischinés, Theogenés, Kleomédés, Erasistratos, Feidón, Drakontidés, Eumathés, Aristotelés, Hippomachos, Mnésitheidés. Potom Lýsandros odplul k Samu a Ágis odvedl pozemní vojsko z Dekeleie a propustil jednotlivé oddíly do jejich měst.

Asi v téže době, kdy došlo k zatmění slunce, se Lykofrón Ferský rozhodl získat vládu nad celou Thessalií a zvítězil v bitvě nad Lárissany a nad jinými thessalskými protivníky a mnoho jich zabil.

V téže době také Dionýsios Syrákúský podlehl v bitvě Kartágiňanům a ztratil Gelu a Kamarínu. A krátce poté se proti Dionýsiovi a Syrákúsanům vzbouřili Leontínští, kteří bydleli v Syrákúších, a vrátili se do rodného města. A Dionýsios pak poslal syrákúské jezdce do Katany.

Zatím Lýsandros ze všech stran sevřel obležením Samské, protože zpočátku nechtěli souhlasit s jeho podmínkami, ale přijali je, když se již chystal k útoku. Souhlasili, že každý svobodný občan odejde pouze v tom, co si oblékne, a že všechno ostatní nechá na místě. A tak odešli. Lýsandros svěřil vládu nad městem i nad všemi

prostředky dřívějším občanům, ustanovil deset archontů, aby bděli nad pořádkem, a propustil spojenecké lodi do jednotlivých měst. S lakónskými loďmi pak odplul do Lakedaimonu. Odvážel s sebou ozdobné zobce zajatých plavidel, všechny triéry z Pirea s výjimkou dvanácti lodí, dále věnce, které osobně převzal od měst, a konečně kromě ostatní válečné kořisti čtyři sta sedmdesát talentů stříbra — zbylou část daní, které mu k válečným účelům přidělil Kýros. Lýsandros všechno odevzdal Lakedaimonům na konci léta, kdy se uzavíralo válečné dění po šesti měsících a osmadvaceti letech, v nichž se uváděli tyto efoři: na prvním místě Ainésiás, za něhož začala válka patnáctého roku po mírové smlouvě, uzavřené po dobytí Euboie, a byla to smlouva, jež měla zůstat v platnosti po třicet let. Po Ainésiovi byli efoři Brásidás, Ísanór, Sóstratidás, Exarchos, Agésistratos, Angenidás, Onomaklés, Zeuxippos, Pityás, Pleistolás, Kleinomachos, Ílarchos, León, Chairilás, Patésiadás, Kleosthenés, Lykarios, Epératos, Onomantios, Alexippidás, Misgolaidás, Ísiás, Arákos, Euarchippos, Pantaklés, Pityás, Archytás a Endios, za jehož úřadování Lýsandros vykonal výše uvedené činy a připlul zpět domů.

Jakmile byly v Athénách strženy Dlouhé zdi a opevnění okolo Pirea, došlo k volbě třiceti mužů. Ale ačkoli byli zvoleni proto, aby sepsali zákony, podle nichž by se řídil veřejný život, jejich sepsání a vyhlášení stále oddalovali. Podle svého vlastního mínění ustanovili pouze radu a ostatní úřady. Potom dali nejprve zatýkat a soudit k trestu smrti občany, o nichž bylo obecně známo, že se za demokratické vlády živili udavačstvím a vydírali aristokraty. A rada je ochotně odsuzovala a vůbec se proto netrápili ani ostatní, kteří bezpečně věděli, že nepatří k odsuzovaným. Když pak začali členové třicítky uvažovat, jak by mohli svého postavení ve veřejném ži-

votě využívat k prosazení vlastních zájmů, poslali nejprve do Lakedaimonu Aischina a Aristotela a podařilo se jim přemluvit Lýsandra, že v zájmu třicítky prosadí, aby je podporovala lakedaimonská posádka tak dlouho, dokud neodstraní rozvratníky a neupevní své zřízení. Slibovali, že sami ponесou náklady na hmotné zajištění posádky. Lýsandros se dal přemluvit a prosadil, aby k nim byla poslána posádka v čele s Kallibiem. Jakmile dostali posádku, všemožně zahrnovali Kallibia náklonností a poddaností, aby souhlasil s veškerým jejich jednáním. A poněvadž s nimi posílal některé ze stráží, zatýkali již každého podle své vůle, a ne snad jen málo významné rozvratníky, nýbrž i ty, kteří — jak se domnívali — se nedají přimět k trpné nečinnosti a kteří by mohli při pokusu o odpor získat co nejširší dobrovolnou pomoc.

Zpočátku Kritiás zastával obdobné názory jako Théramenés a choval se k němu přátelsky. Poněvadž se však sám čím dál tím více klonil k názoru, že na smrt je třeba posílat mnohé — za demokratické vlády byl totiž odsouzen do vyhnanství —, Théramenés mu začal odporovat a dovozoval, že není rozumné sahat hned k trestu smrti, zastával-li někdo čestné hodnosti za demokratické vlády, ale nijak neškodil aristokratům. Dodal: „Vždyť já právě tak jako ty jsme již často promluvili a mnoho vykonali, abychom získali veřejnou přízeň.“ Kritiás namítl (ještě se choval k Théramenovi přátelsky), že není možné, aby ti, kdož chtějí mít moc, neodstraňovali takové muže, kteří by jim v tom mohli nejspíše bránit: „Soudíš-li ovšem, že se o tuto naši vládu můžeme starat méně, poněvadž je nás třicet, nežli se o svou vládu stará tyran, poněvadž je pouze jeden, potom jsi snilek.“ Když bylo popraveno mnoho lidí, a to i nespravedlivě, a bylo zřejmé, že mnozí se vzájemně s úžasem ptali, jaká to vlastně ta nová ústava bude, Théramenés opětně projevil názor, že

nezískají-li dostatečný počet občanů, kteří by se podíleli na vládě, nebude možné, aby se jejich oligarchie trvale udržela. Od této chvíle se již Kritiás a ostatní členové třicítky báli především Théramena, aby se občané nepřidali na jeho stranu, a proto sestavili seznam tří tisíc mužů, kteří se budou podílet na veřejné správě. Ale i k tomuto opatření Théramenés poznamenal, že se mu zdá nemístné především to, že ačkoli chtějí, aby se na vládě podíleli nejlepší občané, vybrali si jich pouze tři tisíce, jako by pouze tento počet nutně zahrnoval zdatné a statečné lidi a jako by se mimo ně nemohli najít mužové oddaní, nebo zase uprostřed tohoto sboru rozvratníci. Potom dodal: „Jak vidím, usilujeme o dvě zcela opačné věci — jednak o vládu na základě síly, ale na druhé straně současně oslabujeme postavení těch, kteří vládou.“

Takový názor vyslovil Théramenés, ale třicítka uspořádala na náměstí přehlídku tří tisíc mužů. Na jiných místech se měli shromáždit ostatní, kteří nebyli mezi třemi tisíci uvedeni. Potom třicítka vydala rozkaz, aby složili zbraně, a jakmile jej splnili a odešli, poslala pro vojáky z lakedaimonské posádky a pro své stoupence z řad občanů; ti sebrali všechny zbraně s výjimkou těch, které patřily oněm třem tisícům mužů. Pak je odnesli na Akropoli a uložili v chrámu. Po tomto opatření se již členové třicítky domnívali, že mohou jednat podle své vůle — mnohé posílali na smrt z osobní nenávisti, mnohé i pro peníze. Rozhodli také (aby mohli dávat plat lakedaimonské posádce), že každý z nich zatkne jednoho metoika, zatčené pošlou na smrt a jejich peníze zabaví. Vybízeli též Théramena, aby zatýkal podle své vůle. Jenže on odpověděl: „Nemyslím, že je správné, aby mužové, kteří sami sebe označují za nejlepší, jednali hůře než udavači, protože ti alespoň občany, které vydírali, nechávali žít, kdežto my, abychom brali peníze, budeme

Théramenés bude osvobozen, ponechá-li jen radě, aby rozhodla hlasováním. Poněvadž to však bylo podle jeho názoru neúnosné, poodstoupil a po krátké rozmluvě s třicítkou odešel a nařídil mladíkům s dýkami, aby přistoupili k dřevěnému roubení, aby je rada měla na očích. Pak opět vešel a řekl: „Členové rady! Soudím, že řádný vůdce, jehož je nyní třeba, nesmí netečně přihlížet, jsou-li jeho přátelé obětí klamu. Já proto také budu podle této zásady jednat. I tito mužové, kteří zde před vámi stojí, ostatně dávají na srozuměnou, že nám nedovolí propustit člověka, který veřejně hanobí oligarchii. Mezi novými zákony se také pamatuje na to, aby bez vašeho rozhodnutí nebyl odsouzen k smrti nikdo ze sboru tří tisíc mužů, kdežto o těch, kteří jsou mimo sbor, rozhoduje naše třicítká, pokud jde o trest smrti. Já proto,“ prohlásil, „jméno zde přítomného Théramena škrtám ze seznamu tří tisíc mužů s jednomyslným souhlasem naší třicítky. A poněvadž se tak stalo,“ dodal, „my jej odsuzujeme k smrti.“

Když to uslyšel Théramenés, vrhl se k oltáři se slovy: „Mužové! Jenom o to vás prosím, co je v naprosté shodě se zákony! Kritiás nemá právo ze své vůle vyškrtnout ani mě, ani kohokoli z vás, nýbrž podle zákona, který ustanovila třicítká, podle tohoto zákona patří vám i mně rozhodnutí o jménech mužů, kteří jsou na seznamu. A při bozích,“ dodal, „tolik vím dobře, že ani tento oltář mi nepomůže, ale přesto chci dokázat, že se třicítká nejen vůbec neohlíží na lidskou spravedlnost, ale že také zcela pohrdá bohy. Vám se jen divím, mužové čestní a urození, ponecháte-li bez obrany svá vlastní práva, zvláště když víte, že moje jméno lze škrtnout právě tak snadno jako jméno každého z vás.“ V té chvíli mluvící třicítky vybídl jedenáct úředníků, aby Théramena zatkli. Přišli se svými pomocníky pod vedením Satyra, muže zvláště výboj-

ného a bezohledného. Kritiás řekl: „Odevzdáváme vám zde přítomného Théramena, odsouzeného podle zákona. Zatkněte jej a odveďte, kam je třeba, a zařídte ostatní.“

Jakmile domluvil, Satyros začal Théramena vléci od oltáře, vlekli jej i jeho pomocníci. A Théramenés, jak už to bývá, volal k bohům i lidem, aby pohlédli, co se děje. Rada však ani nehlesla — viděla, že si mužové u roubení v ničem nezadají se Satyrem a že před radnicí je plno ozbrojenců. Jedenáct úředníků odvádělo náměstím Théramena, jenž volal velice silným hlasem, jak neslýchané bezpráví snáší. Mezi lidmi koluje také tento jeho výrok: když mu Satyros řekl, že jestliže neumlkne, bude křičet bolestí, otázal se: „Budu-li mlčet, což nebudu křičet?“ A když musel při popravě pít pohár jedu, zbytkem prý zamíslil tak, že číše zazvučela, a dodal: „Na zdraví drahému Kritiovi!“ Naprosto nepopírám, že si tyto výroky nezasluhují zvláštní zmínky, přesto však soudím, že na tomto muži vzbuzuje obdiv, jak se dokázal ovládat a neztratil smysl pro žertování, ačkoli stál již tváří v tvář smrti.

4 / Tímto způsobem zahynul Théramenés. Poněvadž se však již třicítká domnívala, že může vládnout bez zábran jako skutečný tyran, vydala nařízení, jímž se obyvatelům, kteří nebyli v seznamu, zakazoval vstup do hlavního města, a dávala odvádět na popravu i majitele venkovských hospodářství, aby sama se svými stoupenci mohla zabírat jejich polnosti. Uprchlíci se uchýlovali do Pirea, ale poněvadž mnohé vyháněli i odtud, Megara i Théby se zaplnily utečenci.

V této době se vydal Thrasybúlos na pochod z Théby asi se sedmdesáti druhy a zmocnil se mohutné pevnosti Fýly. Třicítká proti nim z hlavního města zahájila tažení společně se sborem tří tisíc mužů a s jezdci, a to za velmi krásného počasí. Jakmile dorazili až k Fýle, několik mla-

máme dost zbraní,“ kdežto lidu prý ukážou — a vedl ho k tržišti se železářským zbožím — mnoho dýk, mnoho mečů, mnoho rožňů, mnoho sekyr i širočin a mnoho srpů. Zbraní prý je i všechno to, čím lidé obdělávají zemi, dřevo a kámen. I nástroje přečetných ostatních řemesel jsou prý ostatně dostačující zbraně, zvláště proti neozbrojeným. Když se zase otázali, kdy se má spiknutí uskutečnit, odpověděl, že dostal příkaz, aby se z města nevzdaloval.

Jakmile o tom efoři uslyšeli, dospěli k závěru, že jde o dobře uvážené spiknutí, a zhrozili se nad jeho důsledky. Nesvolali ani takzvaný užší sněm, nýbrž setkávali se jednotlivě a každý na jiném místě s některými členy rady a rozhodli se poslat Kinadóna spolu s jinými mladšími vojáky do Aulónu a uložit mu, aby přivedl některé Aulónany a heilóty, jejichž jména byla napsána v tajném rozkaze. Nařídili též, aby přivedl jednu ženu, která prý v Aulónu vynikala krásou, údajně však kazila mravy starších i mladších Lakedaimoňanů, kteří tam docházeli. Kinadón totiž již dříve sloužil eforům při takovýchto i jiných příležitostech. Také tehdy mu předali tajný rozkaz, v němž byla napsána jména těch, kteří měli být zatčeni. Když se otázal, které vojáky má s sebou vzít, řekli: „Jdi a požádej nejstaršího velitele jízdy, aby s tebou poslal šest nebo sedm lidí, které bude mít po ruce.“ Postarali se již, aby velitel jízdy věděl, které je třeba poslat, a ti, kteří byli posláni, věděli, že Kinadóna je třeba zatknout. Kinadónovi také oznámili, že chtějí poslat tři vozy, aby zatčené nevedli pěšky, zatajujíce jak mohli nejlépe, že je poslali jen kvůli němu, neboť ve městě ho nechťeli zatýkat, poněvadž nevěděli, jak rozsáhlé je spiknutí. Proto se chtěli nejprve dovědět od Kinadóna jména jeho společníků, a to ještě dříve, než upozorují, že je věc prozrazena, aby jim neunikli. Mužové, kteří byli pověřeni

zatčením, měli Kinadóna zadržet, a až od něho zjistí jeho společníky, měli jejich jména zapsat a co nejrychleji doručit eforům. A eforové přikládali zatčení takový význam, že vypravili i oddíl jezdců, aby podporovali muže poslané do Aulónu. Jakmile byl Kinadón zatčen a přijel jezdec se jmény, která Kinadón napsal, eforové dali hned zajistit věštce Tísamena a ostatní vůdce. Když byl Kinadón přiveden a usvědčen a souhlasil se vším a oznámil i jména spiklenců, položili mu nakonec otázku, co tímto spiknutím sledoval. Odpověděl: „Abych měl v Lakedaimonu stejná práva jako kdokoli jiný.“ Pak mu spoutali ruce i šíji a za stálého bičování a týrání byl spolu se svými druhy voděn po městě. Takovéhoho trestu došli. / 4 / Když potom nějaký Héródás ze Syrákús pobýval 396 př. n. l. ve Foiníkií s jakýmsi majitelem lodi a uviděl foinické triéry — některé připlouvaly odjinud, jiné byly již přímo v přístavu osazeny mužstvem, jiné zase byly teprve ve stavu příprav —, když dále uslyšel, že jich má být celkem tři sta, nastoupil na první loď, jež plula do Řecka, a oznámil Lakedaimoňanům, že tuto výpravu připravuje perský král s Tissafernem, dodal však, že cíl výpravy nezná. Lakedaimoňané byli tou zvěstí pobouřeni, začali svolávat spojence a radili se, jaké opatření je třeba podniknout. Lýsandros soudil, že Řekové mají značnou převahu jak ve válečném námořnictvu, tak i v pozemních silách — dovozoval, že se zachránilo vojsko, které se vydalo na pochod s Kýrem —, a přemluvil Agésiláa, aby slíbil, že podnikne válečné tažení do Asie, dají-li mu třicet Spartanů, dva tisíce propuštěných heilótů a sbor šesti tisíc spojenců. Sám se s ním chtěl zúčastnit tažení z toho důvodu, aby společně s Agésiláem v jednotlivých městech zase obnovil dekarchie, které ustanovil již dříve, efoři je však rozpustili a nařídili návrat k původním ústavám. Jakmile se Agésiláos nabídl, že podnikne tažení, Lakedai-

moňané mu dali všechno, oč požádal, a nadto i zajištění na šestiměsíční výpravu. Potom nejdříve rozeslal do sponeckých měst posly, dal oznámit, kolik mužů je třeba z každého vypravit a kde mají být pohotově, a zahájil tažení, když provedl povinné oběti, a to všechny ostatní i ty, které se obvykle konají při překročení hranic. Sám chtěl ještě obětovat v Aulidě, právě na témž místě, kde obětoval Agamemnón, než odplul proti Tróji. Když tam však přicestoval a boiôtarchové se dověděli, že koná obětní obřad, poslali jezdce s příkazem, aby v obětování nepokračoval, a dali z oltáře rozmetat oběti, které již byly zasvěceny. Agésiláos se ve hněvu odvolával na svědectví bohů, vstoupil na triéru a odplouval. Dorazil do Gerastu, soustředil tam co nejvíce vojska a zamířil s výpravou do Efesu.

Jakmile tam dorazil, Tissafernés k němu vypravil poselství a dotázal se, za jakým účelem přišel. Odpověděl, že přišel proto, aby města na asijské půdě byla nezávislá právě tak, jako jsou u nás v Řecku. Tissafernés na to prohlásil: „Chceš-li uzavřít příměří, dokud nevypravím poselství ke králi, soudím, že bys ho mohl dosáhnout a pak i odplout, kdyby sis přál.“ Agésiláos odpověděl: „Přál bych si, jen kdybych neměl dojem, že mě chceš oklamat.“ Na to odpověděl Tissafernés: „Můžeš mít ode mě záruku, že během příměří ani já v ničem neporuším tvou pravomoc, budeš-li i ty poctivě plnit podmínky.“ Po této dohodě Tissafernés složil do rukou Agésiláových vyslanců Hérippida, Derkylida a Megilla přísahu, že bude poctivě usilovat o mír, a vyslanci zase vzájemně složili přísahu Tissafernovi namísto Agésiláa, že zachová příměří, bude-li také Tissafernés jednat ve shodě s příměřím. Jenže Tissafernés podmínky, jež slíbil dodržovat, hned porušil: místo aby zachovával mír, žádal krále o mohutné vojsko, aby jím posílil sbor, který měl již z dřívější doby.

Ačkoli se o tom Agésiláos dovídal, přece jen zachovával příměří.

Poněvadž v době, kdy Agésiláos trávil volný čas v Efesu, byly ústavy jednotlivých městských států v naprostém zmatku — prostě již nebylo v platnosti demokratické zřízení jako za athénské vlády, ani dekáchie, jako v době Lýsandrova velení — a poněvadž Lýsandra všichni znali, doléhali naň žádostmi, aby u Agésiláa prosadil jejich prosby. Proto za ním vždy kráčel veliký a hustý zástup, takže vznikala dojem, že Agésiláos je pouhým soukromníkem, kdežto Lýsandros naproti tomu králem. Teprve později dal Agésiláos najevo, že jej toto jednání pobuřovalo. Jenže třicet Spartanů z jeho družiny ze závisti nemlčelo, nýbrž projevíli mu svůj názor, že Lýsandros jedná v rozporu se zvyklostmi, poněvadž se chová s větší okázalostí, nežli se sluší na představitele královské moci. Když pak Lýsandros začal některé své stoupence přivádět k Agésiláovi, ten propouštěl s nepořízenou všechny, které podle jeho názoru Lýsandros podporoval. Poněvadž Lýsandrovi vycházelo vše opačně, než si přál, uvědomil si, co se vlastně děje. A nepřipouštěl již, aby jej zástup doprovázel, a těm, kteří ho žádali o nějakou pomoc, nedvojsmyslně říkal, že pro ně bude s menším užitekem, bude-li na jejich straně. A poněvadž ztrátu cti těžce nesl, předstoupil k Agésiláovi a řekl: „Agésiláe, přítelé dovedeš ponižovat opravdu dobře!“ — „Zajisté, při Diovi,“ odpověděl mu, „především takové, kteří by chtěli vzbuzovat dojem, že zmohou více než já. Styděl bych se však, kdybych se nedovedl slušně odměnit mužům, kteří se snaží zvýšit můj věhlas.“ A Lýsandros řekl: „Snad jednáš vhodněji, nežli jsem jednal já. Alespoň to mi udělej v budoucnu k vůli, aby mě již nestíhala ostuda, že jsem u tebe bez vlivu. A abych ti nebyl na překážku, ulož mi někde nějaký úkol! Ať budu kdekoli, pokusím se

být ti na prospěch.“ Po těchto slovech Agésiláos rozhodl, že mu vyhoví, a vypravil ho do Helléspontu. Tam Lýsandros zjistil, že Farnabazos nějak ponižuje Peršana Spithridata; začal s ním vyjednávat a přemluvil ho, aby od Farnabaza přešel i se svými dětmi, penězi a asi se dvěma sty jezdci. A ostatní své prostředky ponechal v Kyziku, ale Spithridatovi řekl, aby i se synem nastoupil na loď, a přivezl je k Agésiláovi. Agésiláos se nad tím na první pohled zaradoval a hned se vypytał na Farnabazovu zemi a na způsob vlády.

Když Tissafernés v pýše nad vojskem, jež k němu dorazilo od perského krále, pohrozil Agésiláovi válkou, neodejde-li z Asie, ostatní spojenci i Lakedaimoňané, kteří byli ve výpravě, dávali nepokrytě najevo, jak silně je to pobouřilo, protože byli přesvědčeni, že Agésiláos má nyní slabší vojenskou moc, než je moc perského krále, ale Agésiláos s naprosto jasnou tváří nařídil posílům odpovědět, že je Tissafernovi opravdu vděčný, že na sebe křivou přísahou uvalil nepřítel bohů, kdežto pro Řeky tak zaručil jejich podporu. Hned potom vojákům rozkázal zahájit přípravy na válečné tažení a poslal vzkaz městům, do kterých by musel vstoupit, kdyby táhl proti Kárii, aby připravovala zásoby. Poručil také Iónům, Aiolům a Helléspontským, aby k němu do Efesu posílali vojáky, kteří se spolu s ním zúčastní tažení. Tissafernés se domníval, že Agésiláos určitě zahájí útok na jeho sídlo v Kárii, jednak proto, že neměl jízdu (a Kárie byla pro jízdu nepříhodná), jednak proto, že se na něho podle jeho soudu Agésiláos hněval kvůli jeho věrolomnosti. Z těchto důvodů dal přesunout všechno pěší vojsko do Kárie, ale jízdu vedl sám do údolí Maiandru, protože se domníval, že je dost silný, aby Řeky roznesl na kopytech své jízdy dříve, než dorazí do krajiny, která je pro jízdu nepřístupná. Jenže Agésiláos se místo pochodu do Kárie bez

otálení obrátil na opačnou stranu a táhl do Frygie a během tažení přibíral posily, se kterými se setkával, a vedl je s sebou a dobýval města, a poněvadž na ně provedl neočekávaný útok, zabíral neobyčejně mnoho kořisti. A po ostatní čas táhl bez nebezpečí. Až nedaleko od Daskyleia jeho jezdci předjeli a postupovali k jakémusi pahorku, aby zjistili, co je dál vpředu, a jakousi náhodou také Farnabazos poslal své jezdce pod velením Rathina a jeho nevlastního bratra Bagaia, a také ti postupovali, asi ve stejném počtu jako Řekové, k témuž pahorku. Zpozorovali se navzájem, když byli od sebe vzdáleni sotva čtyři plethra. Obojí se nejprve zastavili — řečtí jezdci byli seřazeni do bitevního šiku asi po čtyřech řadách, kdežto v čele barbarů nejelo více než dvanáct mužů, ale šik měl dost značnou hloubku. Potom se vyřítili vpřed barbari. Jakmile zahájili boj zblízka, Řekové, pokud některé nepřátele zasáhli, zlomili kopí, ale Peršané, kteří měli kopí dřínová, rychle zabili dvanáct jezdců a dva koně. Pak se řečtí jezdci obrátili na útěk, když jim však přispěchal na pomoc Agésiláos s těžkoodenci, ustupovali zase barbari a jeden z nich byl zabit. Po této jízdě bitvě konal Agésiláos následujícího dne oběti za šťastný postup, shledalo se však, že obětiny jsou nepříznivé. Jakmile to vyšlo najevo, Agésiláos se s vojskem obrátil a táhl k moři. Poněvadž si uvědomoval, že nebude-li mít dostatečně silnou jízdu, nebude moci táhnout rovinami, rozhodl, že si ji musí opatřit, nemá-li vést jen úhybnou válku. Proto vybral ze všech tamějších měst nejbohatší občany a nařídil jim chovat koně. Dal vyhlásit, že kdokoli poskytne koně, zbroj a zdatného muže, bude osvobozen od účasti na válečném tažení. Tak docílil, že se vyhlášená opatření prováděla bez okolků, protože každý hledal rád muže, který by za něho zemřel.

Když se potom začalo ukazovat jaro, shromáždil 395 př. n. l.

tele i nepřátele. A zabral nejen mnoho peněz, jichž našel více než za sedmdesát talentů, nýbrž ukořistil tehdy i velbloudy, které s sebou později odvedl do Řecka.

Právě když došlo k této bitvě, Tissafernés prodléval v Sardech, takže jej Peršané obviňovali, že byli od něho zrazeni. Také perský král uznal, že jeho záležitosti jsou v tak žalostném stavu Tissafernovou vinou, a poslal Tithrausta s rozkazem, aby mu utal hlavu. Tithraustés rozkaz provedl a vypravil k Agésiláovi posly se vzkazem: „Agésiláe, muž, který byl odpovědný za vaše i naše nesnáze, dostal svůj trest. Perský král žádá, abys ty odplul domů a města v Asii aby byla nezávislá, aby mu však odváděla původní daň.“ Když Agésiláos odpověděl, že takovouto smlouvu neuzavře bez vědomí domácích úřadů, vzkázal mu Tithraustés: „Dokud se nedovíš mínění obce, odejdi alespoň do Farnabazovy země, neboť jsem to byl já, kdo se pomstil na tvém nepříteli.“ Agésiláos odpověděl: „Než tam potáhnu, postarej se o zajištění mého vojska.“ Tithraustés mu proto dal třicet talentů. Agésiláos je přijal a zahájil pochod proti Farnabazově Frygii. Když byl na rovině nad Kýmou, dostal příkaz od domácích úřadů, aby velel i loďstvu, jak to uzná za vhodné, a aby ustanovil za velitele, koho sám chce. Toto rozhodnutí učinili Lakedaimoňané po takovéto úvaze: Bude-li mít nad obojím velení sám, stane se daleko silnějším jak pozemní vojsko, poněvadž síla obou zbraní bude spojena, tak i loďstvo, objeví-li se pěchota, kde bude třeba. Jakmile Agésiláos příkaz uslyšel, především nařídil městům, která leží na ostrovech a na mořských březích, aby stavěla tolik triér, kolik si každé město přeje. A množství nových triér dostoupilo počtu sto dvaceti, z nichž některé nařídila budovat města a jiné dali postavit jednotlivci na znamení své vděčnosti Agésiláovi. Velitelem loďstva ustanovil Peisandra, bratra své ženy, muže ctižádostivého

a odvážného, ale poněkud nezkušeného v provádění potřebných příprav. Peisandros proto odešel a zabýval se potřebami válečného loďstva, zatímco Agésiláos pokračoval v původně zahájeném pochodu do Frygie.

5 / Tithraustés zřejmě pochopil, že Agésiláos nemá vysoké mínění o moci perského krále a že nikterak nepomýšlí odejít z Asie, nýbrž spíš chová veliké naděje, že přemůže perského krále, a poněvadž si nevěděl rady, jak má tyto nesnáze zvládnout, poslal do Řecka Rhodana Tímokrata se zlatem v ceně padesáti talentů stříbra a nařídil mu, aby se pokusil pod naprosto bezpečnými zárukami dávat představitelům jednotlivých států zlato pod tou podmínkou, že zahájí proti Lakedaimoňanům válku. Tímokratés odcestoval a v Thébách dal zlato Androkleidovi, Isméniovi a Galaxidórovi, v Korintu Tímoláovi a Polyanthovi, v Argu Kylónovi a jeho stoupencům. Athéňané sice toto zlato nepřijali, ale přesto si přáli válku v přesvědčení, že jim patří právo na vládu. Mužové, kteří přijali peníze, začali ve vlastních státech pomlouvat Lakedaimoňany, a když proti nim rozdmýchali nenávisť, zasazovali se o to, aby se největší státy navzájem spojovaly.

Poněvadž si thébští představitelé uvědomili, že Lakedaimoňané nezruší smlouvu se spojenci, nezahájí-li někdo válku, přemluvili opúntské Lokry, aby začali vybírat peněžní daně ze země, o níž měli spor s Fóky; předpokládali, že proto Fókové vtrhnou do Lokridy. A neklamali se: Fókové bez váhání vtrhli do Lokridy a ukořistili mnohonásobně více peněz. Potom Androkleidás a jeho stoupenci rychle přemluvili Thébany, aby Lokrům spěchali na pomoc, poněvadž Fókové nevtrhli do země, jež byla předmětem sporu, nýbrž podnikli útok na Lokridu, pokládanou za přátelský a spojenecký stát. A protože Thébané zase provedli odvetný vpád do Fókidy a drancovali ji,

Fókové bez otálení vypravili vyslance do Lakedaimonu a žádali o pomoc dokládající, že válku nezačali, nýbrž že podnikli tažení proti Lokrům v sebeobraně. A Lakedaimoňané se rádi chopili záminky, aby se mohli vypravit na válečné tažení proti Thébanům, neboť k nim již dávno pocitovali zášť, protože si dělali nároky na Apollónův desátek dekelejský a protože odmítli táhnout s nimi proti Pireu. Obviňovali je, že přemluvili Korintány, aby se tažení také nezúčastnili. Připomínali si dále, že nedovolili Agésiláovi vykonat v Aulidě oběť a že smetli z oltáře oběti, které již zasvětil, a že se nezúčastnili ani Agésiláova tažení do Asie. Soudili také, že nadešla vhodná příležitost, aby proti nim vedli válečnou výpravu a jejich pýchu tak vykázali do patřičných mezí. Asijské záležitosti se pro ně vyvíjely příznivě, poněvadž Agésiláos stál na vrcholu moci a ani v Řecku jim žádná jiná válka nekladla omezení. Jakmile lakedaimonská obec došla k takovému rozhodnutí, efoři vyhlásili válku a vypravili Lýsandra do Fókidy a nařídili mu, aby přitáhl k Haliartu jak v čele samotných Fóků, tak i v čele Oitských, Héraklejských, Melijských a Ainiánů. Také Pausaniás, který měl být hlavním velitelem, prohlásil, že tam dorazí ve smluvený den s Lakedaimoňany a s ostatními Peloponnésany. A Lýsandros nejenže prováděl tyto příkazy, nýbrž ještě se přičinil o to, že se Orchomenští vzbouřili proti Thébanům. Ačkoli se Pausaniovi zdařily oběti, jež provedl při překročení hranic, zůstal v Tegeji a rozesílal velitele, aby přivedli žoldnéře, a vyčkával na vojáky z odlehlejších lakónských obcí. Když si Thébané jasně uvědomili, že Lakedaimoňané vtrhnou do jejich země, vypravili do Athén posly s takovýmto vzkazem:

„Athéňané! Pokud nás obviňujete, že jsme proti vám na konci války hlasovali pro tvrdá opatření, obviňujete nás nespravedlivě, poněvadž taková opatření neodhlaso-

vala naše obec, nýbrž navrhl je pouze jediný muž, který právě tehdy seděl ve shromáždění spojenců. Když nás však Lakedaimoňané vyzývali k útoku na Pireus, celá obec tehdy odmítla zúčastnit se s nimi tažení. Poněvadž se tedy Lakedaimoňané na nás hněvají především kvůli vám, bylo by podle našeho soudu spravedlivé, abyste zase vy pomohli našemu státu. Ještě daleko spravedlivější by však podle našeho názoru bylo, aby se proti Lakedaimoňanům obrátili s veškerou rozhodností zvláště ti z vás, kteří patřili k městské straně, neboť Lakedaimoňané to byli, kdo u vás zřídil oligarchii, a když je proto demokraté začali nenávidět, přitáhli s velikým vojskem, jako by vám chtěli pomoci, ale ve skutečnosti vás vydali demokratům, takže byste bývali zahynuli — pokud by záleželo na nich —, tento lid vás však zachránil. Athéňané, my všichni víme, že chcete obnovit svůj stát v takovém rozsahu, jak jste jím vládli dříve. Jak tento záměr uskutečníte lépe, než budete-li pomáhat těm, kteří jsou od Lakedaimoňanů utiskováni? Že ovládají mnohé? To pro vás nesmí být důvodem k strachu! Tím spíše proto dbejte o pevnou vůli! Uvědomte si, že i vy jste měli nejvíce odpůrců tehdy, když jste ovládali nejvíce lidí — skrývali vůči vám zášť, dokud se proti vám s někým nemohli spojit. Jak o vás opravdu smýšleli, vyšlo najevo teprve poté, když vedoucí postavení získali Lakedaimoňané. Vězte dobře, že mnozí dají také proti Lakedaimoňanům najevo svoji nenávisť, ukáže-li se nyní, že se proti nim nezastřené obrátí naše i vaše štíty.

A že mluvíme pravdu, hned poznáte, uvážíte-li, kdo jim vůbec ještě zůstává nakloněn. Nejsou snad Argejští jejich nepřáteli už odedávna? K jejich nepřítelům určitě patří i Élejeci, protože jim nyní uloupili mnoho země a obcí. Co máme říci o Korintanech, Arkadech a Achajích, kteří se ve válce proti vám na jejich naléhavé

to — nežádáme tě, abys žil sice v chudobě, ale zato ve svobodě, nýbrž abys ve spolenectví s námi zvětšil nikoli královnu, nýbrž svou vlastní moc tím, že si podmaníš své nynější spoluotroky, aby tě poslouchali. A kdyby sis současně se svobodou zajistil také bohatství, co by ti ještě scházelo, abys byl úplně šťasten?“

Farnabazos řekl: „Mám vám opravdu otevřeně odpovědět, co učiním?“ — „To by se hodilo.“ — „Pošle-li perský král jiného velitele a mě učiní jeho podřízeným, rozhodnu se nejspíše pro vaše přátelství a spolenectví. Pakli udělí velení mně — tak velkou sílu má, jak se zdá, ctižádost —, můžete si být jisti, že proti vám povedu válku, jak budu nejlépe moci.“ Jakmile Agésiláos uslyšel tato slova, vzal ho za ruku a řekl: „Kéž se, šlechtný muži, staneš naším přítelem — tak skvělou máš povahu! Jedno však věz, že nyní z tvé země co nejrychleji odejdu, a dojde-li mezi námi k válce, pokud budeme moci v budoucnu táhnout proti jinému nepříteli, ušetříme tebe a tvůj majetek.“

Po těchto slovech ukončil schůzku. A Farnabazos odjížděl na koni, ale jeho syn, kterého zplodil s Parapitou a který měl ještě pŕvaby mládí, zůstal pozadu a chvatně přistoupil se slovy: „Agésiláe, máš ve mně svého přítele!“ — „Já tvé přátelství přijímám.“ — „Pamatuj na ně,“ řekl na to a bez váhání dal Agésiláovi nádherné kopí. Přijal je a sňal překrásnou uzdu, zdobící šíji koně, na němž jezdil Agésiláův písař Idaios, a podal mu ji jako vzájemný dar. Potom ten mladý muž skočil na koně a odjel za otcem. Když později za Farnabazovy nepřítomnosti jeho bratr zbavil tohoto Parapitina syna vlády a poslal ho do vyhnanství, Agésiláos mu pomáhal mimo jiné i v tom, že učinil všechno, aby se směl v Olympii zúčastnit běžeckého závodu syn Eualkův z Athén, nejurostlejší mezi chlapci, poněvadž si jej Farnabazův syn oblíbil.

A jak právě oznámil Farnabazovi, bez otálení odtáhl 394 př. n. l. z jeho země. Téměř již začínalo jaro. Když dorazil do roviny okolo Théby, utábořil se kolem svatyně Artemidy Astyrské a tam shromažďoval ze všech stran vojáky do velmi silného sboru mimo své vlastní vojsko, poněvadž se připravoval k tažení co nejdále do Asie, a byl přesvědčen, že pohne ke vzpouře proti perskému králi všechny národy, jež nechá za sebou.

/ 2 / Agésiláos se tedy zabýval těmito plány. Poněvadž však Lakedaimoňané bezpečně zjistili, že se do Řecka dostaly perské peníze a že se největší státy spojily, aby proti nim vedly válku, došli k závěru, že jejich stát je v nebezpečí, a soudili, že je třeba zahájit válečné tažení. A sami se na ně připravovali a také bez prodlení poslali k Agésiláovi Epikýdida. Jakmile dorazil, podal mu zprávu o stavu jiných záležitostí i o rozkazu obce, aby co nejrychleji spěchal na pomoc vlasti. Jakmile to Agésiláos uslyšel, byl hluboce ořesen, poněvadž si uvědomoval, jak skvělé pocty a naděje ztrácí, přece však dal svolat spojence a oznámil jim rozkazy své obce a dodal, že je nutno pomáhat vlasti: „Dopadnou-li řecké záležitosti dobře,“ prohlásil, „budte si jisti, spojenci, že na vás nezapomenu, nýbrž vrátím se zase, abych uskutečnil vaše přání.“ Když to uslyšeli, mnohým vytryskly slzy. Všichni odhlasovali, že Lakedaimonu pomohou společně s Agésiláem a že se s ním zase vrátí do Asie, až se řecké záležitosti obrátí k lepšímu. A připravovali se na společnou výpravu. Agésiláos však v Asii ponechal Euxena s velitelskou pravomocí a s ním ne méně než čtyři tisíce mužů, aby zabezpečoval ochranu měst. Pozoroval sice, že většina vojáků chce spíše zůstat než se zúčastnit válečné výpravy proti Řekům, poněvadž si však přál vést s sebou co nejvíce opravdu schopných vojáků, vyhlásil soutěž o ceny mezi městy, které z nich vypraví nejlepší vojsko, a mezi set-

zprávu nejspolehlivěji?“ Rád tato slova uslyšel, protože se vždycky s oblibou zdržoval v cizině, a řekl: „Kdyby to byl tvůj rozkaz!“ — „Nuže, nařizují tak,“ řekl Agésiláos, „a dávám ti rozkaz, abys oznamoval, že jakmile šťastně skončí i tato má výprava, přijdeme zase k nim, jak jsme to také slíbili.“ Derkylidás se nejprve vydal na cestu do Helléspontu.

Když Agésiláos prošel Makedonií, dorazil do Thessalie. A poněvadž občané Lárissy, Krannónu, Skotúsy a Farsalu byli boiótský spojenci právě tak jako všichni Thessalové kromě těch, kteří byli právě ve vyhnanství, táhli za Agésiláem a ztěžovali mu postup. Agésiláos vedl vojsko ve tvaru čtverhranu, přičemž polovina jezdců tvořila předvoj a polovina byla v zadním voji. Kdykoli Thessalové zpomalovali jeho postup tím, že útočili jízdou na jeho zadní voj, posílal tam na pomoc i jízdu z předvoje s výjimkou vlastní družiny. Jakmile se však proti sobě postavili do bitevního šiku, Thessalové se pomalu obraceli na ústup, poněvadž soudili, že by nebylo výhodné bojovat proti těžkooděncům jízdou, a jejich nepřátelé za nimi opatrně postupovali. Poněvadž Agésiláos postřehl, v čem obě strany chybují, poslal dobře urostlé jezdce ze své družiny ke zbylé jízdě s rozkazem, aby pronásledovali Thessaly co nejrychleji a neposkytli jim možnost, aby se znovu obrátili. Jakmile Thessalové spatřili, že se nepřátelé proti nim ženou mimo očekávání, někteří uprchli, jiní se obrátili, další se dostávali do zajetí právě ve chvíli, kdy se rovněž snažili obracet koně. Polycharmos Farsalský, který byl velitelem jízdy, se obrátil a společně se svou družinou se pustil do boje, ale byl zabit. Jakmile k tomu došlo, Thessalové začali bezhlavě prchat, takže někteří byli zabiti, jiní zas padli do zajetí. Nezastavili se dříve, než dojeli na horu Narthakion. Agésiláos dal potom postavit vítězný pomník mezi Prantem a Nartha-

kíem a prodléval na bitevním poli — měl ze svého úspěchu neobyčejnou radost, protože jízdou, kterou sám sebral, zvítězil nad Thessaly, kteří si na vlastní jízdě nejvíce zakládali. Následujícího dne překročil Achajské hory ve Fthii a celý zbytek pochodu táhl spřátelenou zemí až k boiótským hranicím.

Když se připravoval k útoku na Boiótii, zdálo se, že slunce dostalo podobu měsíčního srpku, a přišla zpráva, že Lakedaimoňané byli poraženi v námořní bitvě a že byl zabit námořní velitel Peisandros. Vyprávělo se také o průběhu bitvy. Srazili prý se u Knidu. Farnabazos měl velení nad foinickými lodmi, kdežto Konón prý s řeckým loďstvem zaujal bitevní postavení před Farnabazem. Proti nim zřídil bitevní šik Peisandros, ačkoli měl zřejmě daleko méně lodí, než kolik bylo řeckých lodí pod velením Konóna. Na levém křídle se prý spojenci dali náhle na útek, ale Peisandros prý přesto zahájil s nepřáteli boj, při němž byla jeho triéra několika nárazy zatlačena až ke břehu. A všichni ostatní, kteří byli zatlačeni ke břehu, opustili lodi a zachránili se na Knidos, kam kdo mohl. Peisandros však prý byl zabit na lodi v boji. Agésiláos tuto zprávu zpočátku neal těžce, a když uvážil, že se jeho vojsko z největší části s radostí podílí na zprávách o úspěších, že však ztrácí zájem, kdykoli vidí nějaký neúspěch, rozhodl se tuto zprávu změnit a oznámil, že prý byl Peisandros zabit, že však zvítězil v námořní bitvě. Současně a tím začal obětovat býky, jako by šlo o dobrou zvěst, a mnohým posílal části obětovaných zvířat, takže když došlo k šarvátce s nepřáteli, Agésiláovi vojáci dobyli vítězství pod dojmem zprávy o domnělém lakedaimonském vítězství v námořní bitvě.

Proti Agésiláovi se postavili ve společném šiku Boiótové, Athéňané, Argejští, Korintané, Ainiáni, Eubojané a obojí Lokrové, zatímco s Agésiláem byl lakedaimonský

oddíl, který se přesunul od Korintu, polovina oddílu, který tvořil posádku v Orchomenu, dále ti z lakedaimonských propuštěných heilótů, kteří s ním prošli válečným tažením, k tomu žoldnéřské vojsko, jemuž velel Hérippidás, dále vojáci z řeckých měst v Asii a také vojáci z evropských měst, které převzal během přesunu. Přimo na místě se k němu připojili orchomenští těžkooděnci a Fókové. Peltastů bylo mnohem více na straně Agésiláově, jezdců byl přibližně stejný počet na obou stranách. Takováto byla síla obojího vojska. Cchi také podat výklad o průběhu bitvy, poněvadž se jí nepodobala žádná jiná z těch, které byly svedeny za naší paměti. Agésiláovo vojsko sestoupilo do roviny u Koróneie směrem od Kéfísu, Thébané se svými spojenci směrem od Helikónu. Agésiláos stál na pravém křídle svého vojska, na samém konci levého křídla byli Orchomenští. Také Thébané stáli na pravém křídle, kdežto Argejští zaujali postavení na levém křídle.

Když se k sobě obě vojska přibližovala, panovalo naprosté ticho. Jakmile se však k sobě přiblížili asi na vzdálenost jednoho stadia, Thébané pozdvihli válečný pokřik a prudce se vyřítili přímo vpřed. Když se přiblížili asi na vzdálenost tří plether, vyrazili proti nim z Agésiláova šiku žoldnéři, jimž velel Hérippidás, a spolu s nimi Iónové, Aiolové a vojáci od Helléspontu a v běhu se všichni shlukli v jediný houf. Když k nim dorazili asi na vzdálenost, kterou lze překonat vrženým kopím, obrátili své protivníky na útěk. Argejští nevyčkali na útok Agésiláových vojáků, nýbrž uprchli na Helikón. A tu již někteří žoldnéři zdobili Agésiláa vítěznými věnci, vtom však mu někdo přinesl zprávu, že se Thébané probili řadami Orchomenských a že jsou již mezi doprovodnými vozy. Agésiláos bez otálení otočil šik a vedl jej proti nim. Jakmile Thébané zpozorovali, že jejich spojenci uprchli

k Helikónu, sevřeli svoje řady a rázně postupovali vpřed, protože k nim chtěli proniknout.

Tu lze již nepochybně mluvit o Agésiláově statečnosti, poněvadž si ne zvolil nejbezpečnější postup. Ačkoli totiž mohl ponechat volnou cestu pro Thébany, kteří se snažili proniknout, a ačkoli za nimi mohl postupovat teprve později a porazit jejich zadní voj, neučinil to, nýbrž srazil se s nimi čelem proti čelu. A narazivše na sebe štít proti štítu, couvali, bojovali, zabíjeli, umírali. Někteří Thébané nakonec pronikli k Helikónu, ale mnozí byli pobiti na ústupu. Když se vítězství přiklonilo k Agésiláovi a sám byl s utrženými ranami přinesen k šiku, přijeli k němu někteří jezdci se zprávou, že se asi osmdesát nepřátelských těžkooděnců uchýlilo do chrámu, a tázali se, jak postupovat. A ačkoli Agésiláos utřil mnoho ran, přece jen nezapomněl na božstva a rozkázal, aby nepřátele nechali odejít, kam budou chtít, a nedovolil dopustit se na nich násilí. Tehdy povečeřeli a ulehli — bylo již pozdě. Ráno Agésiláos nařídil polemarchu Gýliovi, aby seřadil vojsko do bojového šiku a dal postavit vítězný pomník a aby se všichni k počtě Apollóna zdobili věnci za doprovodu pištců. Tak také konali. Thébané poslali hlasatele se žádostí, aby mohli za příměří pohřbít své padlé. A tak došlo k příměří a Agésiláos dorazil do Delf a obětoval Apollónovi desátek z kořisti, který nebyl menší nežli sto talentů. Polemarchos Gýlis táhl pak s vojskem k Fókům a od nich provedl vpád do Lokridy. A po většinu dne se vojáci zaměstnávali tím, že z vesnic loupili drobný majetek a obilí. Když bylo kvečeru a Lakedaimoňané v zadním voji ustupovali, postupovali za nimi Lokrové, kteří na ně házeli kamení a vrhali kopí. Jakmile se Lakedaimoňané obrátili, začali je pronásledovat a některé zabili, pak již na zadní voj nedotírali, nýbrž házeli po nich z výšin. Lakedaimoňané se pokusili pronásledovat je i do

i jezdeci, jako kdyby byl Pireus dobyt. Teleutiás poslal ukořistěné nákladní lodi do Aigíny a rozkázal, aby je tři nebo čtyři triéry doprovázely, s ostatními plul podél attických břehů, a poněvadž vyplouval z přístavu, zajal mnoho plně obsazených rybářských a dopravních člunů, které připlouvaly z ostrovů. Když se dostal až k Súniu, zajal nákladní lodi, naplněné zčásti obilím, zčásti zbožím. Potom odplul na Aigínu, prodal kořist a vojákům dal zálohu na měsíční plat. Poté se plavil v okolních vodách a zabíral, co se dalo. Tak zajišťoval potřeby pro plně obsazené lodi a vojáci plnili jeho rozkazy rádi a rychle.

387 př. n. l.

Antalkidás se vrátil s Tiribazem od perského krále, s nímž uzavřel dohodu, že perský král bude spojencem Lakedaimoňanů, nespokojí-li se Athéňané a jejich spojenci s mírem, jehož podmínky určil. Poněvadž uslyšel, že Nikolochos je s loďmi obléhán v Abýdu Ífikratem a Diotímem, odebral se přes pevninu do Abýdu. Odtud s loďstvem vyplouval za noci poté, co dal rozšířit zprávu, že pro něho poslali Kalchédonští. Potom zakotvil v Perkótě a v klidu vyčkával. Jakmile to zjistili Démainetos, Dionýsios, Leontichos a Faniás se svými vojáky, pluli za ním směrem k Prokonnésu. Antalkidás se však zatím obrátil zpět a dorazil do Abýdu, neboť se doslechl, že připlouvá Polyxenos s dvaceti loďmi ze Syrákús a z Itálie, a chtěl nad nimi převzít velení. Thrasybúlos Kollytský plul potom s osmi loďmi z Thrákie, neboť zamýšlel spojit se s ostatními attickými loďmi. Když hlídky daly Antalkidovi znamení, že připlouvá osm triér, nařídil, aby námořníci nasedli do dvanácti nejlepších lodí, a připojil rozkaz, aby se prázdná místa u vesel doplnila z mužstva těch lodí, které zůstanou v přístavu, a zcela nepozorovaně připravoval léčku. Když pluly kolem jeho úkrytu, začal je pronásledovat. Jenže Athéňané jeho lodi zpozorovali a unikali. Antalkidás však svými nejrychlejšími loďmi

brzy dostihl nejpomalejší nepřátelské lodi a nařídil svým čelním korábům, aby neútočily na poslední athénské triéry, nýbrž pronásledoval ty, které pluly vpředu. Když se jich zmocnil a posádky lodí, jež zůstaly pozadu, viděly, že čelní lodi jsou zajaty, podlehly malomyslnosti a byly zajímány i od pomalejších člunů Antalkidových, takže se všechny athénské lodi dostaly do zajetí. A poněvadž k Antalkidovi připlulo dvacet lodí ze Syrákús a připluly i lodi z té části Iónie, kterou spravoval Tiribazos, a byly také osazeny mužstvem lodí pocházející ze země Ariobarzana, dávného Antalkidova přítele (Farnabazos již odešel do Persie, kam byl povolán, a oženil se tam s dcerou perského krále), ovládal Antalkidás s celkovým počtem více než osmdesáti lodí moře, takže znemožňoval plavidlům z Pontu pokračovat v cestě do Athén a donucoval je, aby pluly do přístavů lakedaimonských spojenců. Athéňané si povšimli síly nepřátelských lodí a obávali se, aby nebyli úplně poraženi jako již dříve, neboť perský král se stal lakedaimonským spojencem, zatímco sami byli téměř ve stavu obležení pro činnost aigínských pirátů, takže si opravdu přáli mír. Také Lakedaimoňané se však s válkou nesnadno vyrovnávali: jeden oddíl jejich vojska byl posádkou v Lechaiu, druhý v Orchomenu; museli střežit jak města, kterým důvěřovali, aby je uchránili před zničením, tak i města, jimž nedůvěřovali, aby se od nich neodtrhla. A ještě museli v okolí Korintu snášet i působit válečné ztráty. Pokud jde o Argejské, ti zase věděli, že proti nim byla vyhlášena válka, a uvědomovali si, že jim již nepomůže výmluva na posvátné měsíce, takže byli také nakloněni míru. Když proto Tiribazos učinil výzvu, aby se dostavili všichni, kdož chtějí vylechnout mírový návrh, který jim posílá perský král, všichni rychle přicestovali. Jakmile se sešli, Tiribazos jim ukázal královu pečeť a četl list; zněl takto:

„Král Artaxerxés pokládá za spravedlivé, aby města v Asii patřila jemu, z ostrovů pak Klazomeny a Kypros, ale ostatním řeckým státům, jak malým, tak i velkým, ponechává nezávislost mimo Lémnos, Imbros a Skýros, jež mají patřit Athéňanům, jak tomu bylo odedávna. Kdokoli však tento mírový návrh nepřijme, proti tomu povedu válku po boku těch, kteří si jej přejí, a to na zemi i na moři, loďmi i penězi.“

Když to poslové z jednotlivých států vyslechli a podali zprávu do svých států, všichni skládali přísahu, že budou tyto podmínky trvale zachovávat, pouze Thébáné žádali, aby směli přísahat jménem všech Boiótů. Agésiláos nato prohlásil, že přísahu nepřijme, nebudou-li přísahat, jak to nařizuje list perského krále, aby totiž byl nezávislý malý právě tak jako velký stát. Thébští poslové odpověděli, že jim to nebylo uloženo. „Jděte tedy,“ řekl Agésiláos, „a zeptejte se. Oznamte jim však také, že neučiní-li tak, zůstanou mimo mírovou smlouvu.“ Poslové odešli a Agésiláos pro svou nenávist k Thébánům neváhal, nýbrž přemluvil efory a hned zahájil obětní obřad. A když se mu oběti při přechodu hranice zdařily, dorazil do Tegeje a vypravil některé jezdce, aby spěšně povolali perioiky, a vypravil také do měst velitele žoldnéřů. Jenže ještě než z Tegeje vytáhl, Thébáné přišli se zprávou, že městům ponechávají nezávislost. Lakedaimoňané se proto vrátili domů, kdežto Thébáné museli přistoupit k mírové smlouvě a ponechat boiótským městům nezávislost. Korinťané zase nechtěli propustit argejskou posádku, jenže Agésiláos prohlásil, že jim vypoví válku, nepropustí-li Argejské a neodejdou-li tito z Korintu. Poněvadž obojí dostali strach, Argejští odešli, korintský stát se stal nezávislým a původci vraždění a jejich spoluúčastníci odešli z vlastního rozhodnutí z Korintu. Ostatní občané ochotně přijali dřívější vyhnance.

Po tomto ujednání státy složily přísahu, že budou zachovávat mír, který jim perský král poslal, a poté byla rozpuštěna pozemní i námořní vojska. Toto byla první mírová smlouva uzavřená mezi Lakedaimoňany, Athéňany a jejich spojenci od počátku války, která se rozpoutala po stržení athénskýh hradeb. Kdežto ve válce Lakedaimoňané udržovali se svými protivníky spíše vyrovnané postavení, takzvaným Antalkidovým mírem se jejich význam zvýšil, protože se stali ručiteli míru předloženého perským králem. Za spojence získali Korint, neboť vymáhali pro jednotlivé státy nezávislost, přičemž prosadili, že se boiótská města stala nezávislá na Thébách, jak si to odedávna přáli, a nadto učinili konec argejským snahám přivlastnit si Korint, když Argejským pohrozili válkou, neodejdou-li z Korintu.

/ 2 / Když tyto záležitosti probíhaly podle přání Lakedaimoňanů, rozhodli se, že potrestají ty své spojence, kteří se k nim ve válce chovali nepřátelsky nebo projevovali více náklonnosti k protivníkům než k Lakedaimonu, a že prosadí taková opatření, aby již nemohli odmítat poslušnost. Nejprve proto vypravili posly k Mantinejským s výzvou, aby strhli své hradby. Jinak by jim prý nemohli uvěřit, že nepatří mezi jejich nepřátele, protože prý podle jejich zpráv posílali obilí Argejským, ačkoli šlo o lakedaimonské nepřátele, a někdy prý s Lakedaimoňany ani netáhli do pole, přičemž se vymlouvali na posvátný mír, a kdykoli se tažení zúčastňovali, sloužili špatně. Lakedaimoňané si prý dále uvědomili, že jim nepřejí dosažení úspěchy, zato se radují nad jejich případnými nezdary. Konečně dodávali, že tehdejšího roku právě skončila platnost třicetileté mírové smlouvy, kterou s Mantinejskými uzavřeli po bitvě u Mantineje. Poněvadž Mantinejští nechtěli strhnout své hradby, vyhlásili jim válku. Agésiláos požádal státní úřady, aby jej na této vý-